

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลทิพย์ คดีการ. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและทดแทนความเสียหายอันเกิดจาก
อุบัติภัยพิษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

กมลทิพย์ คดีการ. มาตรการในการเรียกร้องค่าเสียหายจากคดีสภาวะแวดล้อม. เอกสารการสอน
ชุดวิชากฎหมายสิ่งแวดล้อม หน่วยที่ 14 สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. จลสารสภาวะ
แวดล้อม. เจาะลึกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.
2535. ปีที่ 11. ฉบับที่ 4 (2535).

กองสารสนเทศสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สถานการณ์สิ่งแวดล้อม ปี
พ.ศ.2534-2535", เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :
2535.

เข็มชัย ชูติวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จรัญสนิทวงศ์,
2527.

คณิ่ง ฤาไชย. กฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เวียนแก้วการพิมพ์, 2523.

จักรพงษ์ เล็กสกุลไชย. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคทั่วไปและภาค
อุทธรณ์ฎีกา. นิติธรรม, 2537.

- จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.
- จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : ประกายพริก, 2532.
- จิตติ เจริญจำ. บันทึกทงท้ายข้อหาหรือของสำนักงานอัยการสูงสุด. เล่ม 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2536.
- บัญญัติ สุชีวะ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะทรัพย์. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร, 2535.
- บุญชนะ ยี่สารพัฒน์. ข้อขัดข้องในทางวิธีพิจารณาความของผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ประมูล สุวรรณศร. บทบัญญัติ. การค้นหาความจริงโดยพยานหลักฐาน. 25 (ตอน , ธันวาคม 2511)
- ประสิทธิ์ จงวิจิต. การพิสูจน์ในคดีละเมิดโดยประมาทเล็กน้อย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- พิเชษฐ เมลาณนท์. บทบาทของกฎหมายในการควบคุมและจัดระเบียบสิ่งแวดล้อม. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายสิ่งแวดล้อม หน่วยที่ 1-7 สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- พิพัฒน์ จักรางกูร. คำอธิบายประมวลวิธีพิจารณาความแพ่งบททั่วไป และวิธีพิจารณาความในศาลชั้นต้น. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร, 2533.

พิพัฒน์ นรจรรย์างกูร. การให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกร่องคำสินไหมทดแทนผู้เสียหายใน คดี มลพิษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ไพจิตร ปุณฺณพันธ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสอนหลักการประกันภัย กรุงเทพมหานคร : 2532.

วารี นาสกุล. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด จัดการงานนอกสิ่งลางมิ ควรได้. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

สภาพนายความและมูลนิธิโลกสีเขียว. รวมกฎหมายสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : บริษัท มายด์ พับลิชชิ่ง จำกัด, 2538.

สายสุดา นิงสานนท์. ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ. การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งกองทุนทดแทนความเสียหายต่อสุขภาพมลพิษ. รายงานผลการวิจัยคณะนิติศาสตร์ร่วมกับสถาบันวิจัยสภาวะสิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมูลนิธิญี่ปุ่น, 2533.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม. ศูนย์กฎหมายและพัฒนาสังแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535. เอกสารประกอบการบรรยาย (คัดสำเนา) คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. การระงับข้อพิพาทปัญหาสิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการสัมมนา (คัดสำเนา) คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุขุม ศุภนิตย์. คำวินิจฉัยทดแทนในมาตรา 438 : สิทธิของผู้เสียหายและอำนาจตามกฎหมายของศาล. ครบรอบ 84 ปี ศาสตราจารย์จิตติ ติงศภัทย์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

อำนาจ วงศ์บัณฑิต. วารสารนิติศาสตร์. การเปลี่ยนแปลงภาระการพิสูจน์เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของ Common Law ในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในแคนาดา. 16 กันยายน 2529.

อำนาจ วงศ์บัณฑิต. วารสารนิติศาสตร์. ความรับผิดชอบทางแพ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535. ปีที่ 22. ฉบับที่ 3 (กันยายน 2535).

เอกชัย ฤทธิภักดี. อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2539. ศึกษากรณีโรงงานอุตสาหกรรม.

ภาษาอังกฤษ

Alan Murdie. Environmental Law and Citizen Action. London : Earthscan Publications Ltd, (n.d.)

C. Authur Williams, Jr., and Richard M. Heins. Risk Management and Insurance. New York : Mc. Graw Hills, 1989.

David Hughes. Environmental Law. Butterworths London, Dublin, Edinburgh · 1992.

G.D. Nokes. An Introduction to Evidence. London : Sweet and Maxwell, 1962.

Gresser Fujikura and Minsshima. Environmental Law in Japan. U.S.A. : The Alpine Press, Inc., 1981.

Irving J.Sloan. Environment and the Law. New York : Ocean Publication, 1971.

Julian Gressor, Koichiro Fujukura and Akio Morishima. Envorionmental Law in Japan. London : 1981. pp.139-143.

Richard H. Field. Benjamin Kaplan and Kevin M. Clermont. Material for a Basic Course in Civil Procedure. New York : The Foundation Press, 1990.

Roger W. Findley. Daniel A.Farber. 1988 Supplementary to Environmental Law : Cases and Materials. American Casebook Series, (n.d.)

Sir John Sallmond. The Law of Torts. 6th ed. London : Sweet & Maxwell, 1924. pp.13-17.

William H. Rodgers, Jr. Environmental Law. Minesota : West Publishing Co., 1977.

บทความ

อำนาจ วงศ์บัณฑิต, การเปลี่ยนแปลงภาระการพิสูจน์เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของ Common Law ในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในแคนาดา, วารสารนิติศาสตร์ 16 (กันยายน 2529) : 166 _____, ความรับผิดทางแพ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535, วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 (กันยายน 2535): 442

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, เจาะลึกพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535, จุลสารสภาวะแวดล้อม ปีที่ 11 ฉบับที่ 4, (2535) : 4-18.

ประมุข สุวรรณศรี, การค้นหาความจริงโดยพยานหลักฐาน, บทบัญญัติ 25 (ตอน , ธันวาคม 2511) : 754

Julian Gressor, Koichiro Fujukura and Akio Morishima, Environmental Law in Japan, London : The MIT Press. 1981, pp.139-143

Sir John Salmond, The Law of Torts, 6th ed, London Sweet & Maxwell. 1924, pp.13-17

ภาคผนวก ก.

ตัวอย่างคดีสิ่งแวดล้อม

คำฟ้องและคำพิพากษาคดีระหว่าง นางมยุรี เดวียะ โจทก์ กับ
สำนักงานประกันสังคม จำเลยที่ 1
บริษัท อิเล็กทรอนิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด จำเลยที่ 2
นายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ จำเลยที่ 3
และนายคัตสุชิซา ชิโรซากิ จำเลยที่ 4

คำฟ้อง คดีหมายเลขดำที่ 6766/2537 ระหว่าง นางมยุรี เดวียะ โจทก์
สำนักงานประกันสังคม จำเลยที่ 1
บริษัท อิเล็กทรอนิกส์ (ไทยแลนด์)
จำกัด จำเลยที่ 2
นายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ จำเลยที่ 3
นายคัตสุชิซา ชิโรซากิ จำเลยที่ 4

ข้อหาหรือฐานความผิด พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.
2535

ข้อ 1. จำเลยที่ 1 เป็นสำนักงานประกันสังคม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ
ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและดำเนินการให้เป็นไปเกี่ยวกับนโยบายและ
มาตรการในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัติ รวมทั้งการให้คำปรึกษา แนะนำ ออกความเห็น
คณะกรรมการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และวางระเบียบแบบแผนนโยบายและวิธีการปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ตามกฎหมาย หากนายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ประกันตนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่พอใจคำสั่งของเลขาธิการ
หรือพนักงานเจ้าหน้าที่สั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ มีสิทธิในการยื่นขออุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ
กองทุนเงินทดแทน ที่สำนักงานจำเลยที่ 1 จัดตั้งขึ้นภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งจาก
พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้กระทำการแทนจำเลยที่ 1

สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน เป็นหน่วยงานสาขาหนึ่งของจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 1 มีหน้าที่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนการปฏิบัติราชการ แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการแทนจำเลยที่ 1 ประจำจังหวัดลำพูน ซึ่งสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนได้มีคำวินิจฉัยแจ้งผลการจ่ายเงินทดแทนตามที่โจทก์ได้ยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนตามคำสั่งลงวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 (ที่ ลพ. 36/177) ว่าไม่มีสิทธิได้รับเงิน โดยให้เหตุผลว่าอันตรายที่ได้รับมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานของโจทก์ โดยมิได้พิจารณาถึงความเห็นแพทย์ผู้ตรวจร่างกายโจทก์ ต่อมาโจทก์ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนพิจารณาโดยไม่พิจารณาความเห็นแพทย์ผู้ตรวจร่างกายโจทก์เช่นเดียวกัน แล้วมีความเห็นว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามรายงานแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2537 ซึ่งโจทก์ได้รับเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2537

การกระทำของจำเลยที่ 1 โจทก์เห็นว่าโจทก์ไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะโจทก์ก็มีคำวินิจฉัยของแพทย์ ตามใบรับรองแพทย์ที่ให้พิจารณาด้วย จึงได้ยื่นฟ้องมาเป็นคดีนี้ภายในกำหนดเวลา 30 วัน ตามพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. 2533

ข้อ 2. จำเลยที่ 2 เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดใช้ชื่อว่า “บริษัท อีเล็กโทรเซรามิกส์ (ไทยแลนด์) จำกัด” ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าและเครื่องมือสื่อสาร เครื่องอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์อื่นๆ เป็นต้น จัดทะเบียนบุคคลใน ประเทศไทย ต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ต่อสำนักงานทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ และย้ายไปตั้งสำนักงานประกอบการบริษัทข้างต้น อยู่เลขที่ 65 หมู่ 4 ถนนเชียงใหม่ ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน (หรือนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน) บริษัทจำเลยที่ 2 มีจำนวนลูกจ้างทำงานเกินกว่า 20 คนขึ้นไป โดยมีนายคัตสุฮิโกะ มาเอตะ หรือนายคัตสุฮิซา ชิโรซากิ กรรมการบริษัทจำเลยที่ 2 คนใดคนหนึ่งลงลายมือชื่อประทับตราสำคัญบริษัท มีอำนาจกระทำการแทนจะเสนอหลักฐานหนังสือรับรองต่อศาลชั้นพิจารณา

ข้อ 3. โจทก์เป็นลูกจ้างเข้าทำงานกับบริษัทจำเลยที่ 2 เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2532 เป็น พนักงานปิดฝุ่นแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ วงจรไฟฟ้า วิทยุและโทรทัศน์ โดยได้รับค่าจ้าง

เป็นรายวัน วันละ 12 บาท และต่อมาได้ถูกจำเลยที่ 2 เลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2537

ระหว่างการทำงานในโรงงานบริษัทจำเลยที่ 2 เมื่อประมาณเดือนเมษายน พ.ศ. 2536 โจทก์มีอาการปวดศีรษะบริเวณท้ายทอย จึงได้ไปพบแพทย์ทำการตรวจรักษาอยู่ประมาณ 2 เดือน อาการไม่ดีขึ้น แพทย์ผู้ทำการรักษาแนะนำให้ไปเอ็กซเรย์คอมพิวเตอร์ทางสมองที่โรงพยาบาล โจทก์จึงได้ไปที่โรงพยาบาลแม่คอคอร์มิคส์ ตั้งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2536 ภายหลังจากที่แพทย์ได้ทำการตรวจเจาะเลือดและให้การรักษาทางยาแล้วพบว่า โจทก์ป่วยเนื่องจากมีสารเคมีสะสมอยู่ในสมองมาก ระบุในใบรับรองแพทย์ว่า โจทก์ป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมิน่า ปรากฏตามภาพถ่ายสำเนาใบรับรองแพทย์ ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2536 ท้ายฟ้องหมายเลข 1 และพยานหลักฐานทางแพทย์เพิ่มเติมจะเสนอศาลในชั้นพิจารณาต่อไป

หลังจากทราบผลการวินิจฉัยโรคจากแพทย์แล้ว โจทก์ได้แจ้งการวินิจฉัยของแพทย์ประจำโรงพยาบาลแม่คอคอร์มิคส์ จังหวัดเชียงใหม่ ให้บริษัทจำเลยทราบ เป็นเหตุให้บริษัทไม่จำพอใจ อ้างว่าไปหาแพทย์ที่ไม่ได้เป็นแพทย์ประจำบริษัท จำเลยที่ 2 จึงไม่ยอมจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ โจทก์จึงได้ยื่นเรื่องราวต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน เพื่อขอรับเงินทดแทน แต่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนพิจารณาว่าไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนเพราะอันตรายที่ได้รับไม่ได้เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ตามผลการวินิจฉัยเงินทดแทน ลงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2537 ซึ่งได้ยื่นต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนมีคำวินิจฉัยว่า โจทก์ไม่ได้รับอันตรายที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ตามคำวินิจฉัยลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2537 แนบท้ายคำฟ้องหมายเลข 2 - 4 โจทก์จึงได้ไปร้องขอความช่วยเหลือต่อสำนักงานคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย สภานายความ เพื่อพิจารณาฟ้องมาเป็นคดีนี้

ข้อ 4. บริษัทจำเลยที่ 2 ในฐานะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกี่ยวข้องกับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ละสารเคมี ย่อมจะต้องทราบดีว่าบรรดาสารเคมีจากการประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้นจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยแก่ผู้ทำงานเกี่ยวข้องซึ่งจำเลยที่ 2 ถึง 4 จักต้องร่วมกันระมัดระวังป้องกันสารเคมีมิให้รั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายถึงชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพอนามัย ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครอง

แหล่งมลพิษนั้นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันหรือแทนกัน โดยอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ เป็นเหตุให้โจทก์ซึ่งต้องทำงานอยู่ในโรงงานบริษัทจำเลยที่ 2 นับแต่ระยะเวลาที่โจทก์เข้าทำงานอยู่ภายในโรงงานของบริษัทจำเลยที่ 2 ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2532 จนถึงวันที่โจทก์มีอาการเจ็บป่วย และแพทย์วินิจฉัยอาการป่วยของโจทก์ว่าเป็นโรคพิษสารอลูมินาสะสมในร่างกาย เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2536 เป็นเวลา 4 ปีเศษ ซึ่งจำเลยที่ 2 ถึง 4 ต้องมีหน้าที่ที่จะต้องควบคุมสารอลูมินามีให้แพร่กระจายให้เกิดเป็นอันตรายแก่ผู้อื่น ฉะนั้น ตามข้อเท็จจริงย่อมพึงได้ว่าการเจ็บป่วยของโจทก์เกิดขึ้นจากการทำงานของจำเลยที่ 2 ซึ่งจำเลยที่ 2 ถึง 4 จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อโจทก์ตามกฎหมายไม่ว่าการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยที่ 2 ถึง 4 หรือไม่ก็ตาม โจทก์เป็นผู้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เนื่องจากการที่ได้รับมลพิษที่รั่วไหล หรือแพร่กระจายของมลพิษอันเกิดจากการดำเนินการของบริษัทจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ทำให้ได้รับอันตรายแก่สุขภาพของโจทก์ ฉะนั้น โจทก์จึงมีสิทธิได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายและค่าทดแทน และค่ารักษาพยาบาลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 และประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องคุ้มครองแรงงาน แต่การที่จำเลยที่ 3 และที่ 4 ในฐานะตัวแทนบริษัทจำเลยที่ 2 ละเลยต่อมลพิษที่รั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นปกติธุระของบริษัทจำเลยที่ 2 ในการใช้สารเคมีที่ทำให้เกิดมลพิษ ทำให้โจทก์ต้องเจ็บป่วยเสื่อมเสียสุขภาพอนามัย ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ฉะนั้น การที่จำเลยที่ 3 และที่ 4 เพิกเฉยเสียจึงเป็นการกระทำละเมิดสิทธิอันพึงจะได้รับตามกฎหมายของโจทก์ ซึ่งจำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 3 และที่ 4 ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจำเลยที่ 2 จะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย ทั้งในฐานะตัวแทนบริษัทจำเลยที่ 2 และในฐานะส่วนตัวด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ข้อ 5. โจทก์ได้รับการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลแม่คอร์ดมีคส์ จังหวัดเชียงใหม่ ในการวินิจฉัยโรคตามสำเนาภาพถ่ายเอกซเรย์ทรวงอก หมายเลข 2 พร้อมทั้งการรักษาพยาบาลซึ่งทำให้อาการของโจทก์ดีขึ้นมากจนเกือบหายเป็นปกติ แต่จากการที่โจทก์เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลดังกล่าวนี้ เป็นเหตุให้จำเลยทั้งสามไม่พอใจและไม่ยอมจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ โจทก์จำเป็นต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง ซึ่งได้ออกค่าใช้จ่ายไปแล้ว 30,000 บาท ส่วนในเวลาต่อมาจำเลยที่ 2 ถึงที่ 3 จะขอชำระเงินให้ก็เป็นเพียงกล่าวแสดงออกมาเท่านั้น หากมีเจตนาที่จะชำระไม่ หากจะชำระให้ก็ย่อมทำได้เพราะโจทก์เป็นคนยากจนแต่จำเลยที่ 2 และ 3 กลับยื่น

ยื่นให้โจทก์ไปทำการตรวจใหม่ที่ไม่ใช่แพทย์คนเดิมของโจทก์ ซึ่งทำให้โจทก์เจ็บปวดทรมานยิ่งขึ้น เพราะต้องเจาะเลือดและไซส่นหลังและยังมีกรรมวิธีของแพทย์อีกหลายอย่างโจทก์เห็นไม่ชอบมา พากลงจึงไม่ยอมให้กระทำการตรวจซ้ำ โจทก์เป็นคนยากไร้ มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การที่จะนำเงิน มาเสียค่ารักษาพยาบาลได้ ทำให้โรคของโจทก์ไม่หายขาด ยิ่งแต่กลับทำให้เกิดอาการเรื้อรังขึ้น โจทก์จึงต้องหยุดพักรักษาตัวต่อเนื่องมา เพราะอาการของโรคกำเริบ ทำให้ปวดศีรษะอย่างรุนแรง และเข้ารับการตรวจและรักษาพยาบาลต่อในโรงพยาบาลราชวิถี ซึ่งโจทก์จะกราบเรียนพยานหลักฐานต่อศาลในชั้นพิจารณาต่อไป โจทก์ได้แจ้งให้จำเลยที่ 3 และที่ 4 ทราบแล้วว่า โจทก์ยังไม่หายป่วย ต้องไปพบแพทย์ จำเป็นต้องรักษาตัวอย่างต่อเนื่อง แต่จำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 3 และที่ 4 ไม่ฟังเหตุผล กลับหาว่าโจทก์หย่อนสมรรถภาพในการทำงาน มีคำสั่งให้โจทก์ออกจากงานเป็นการ เลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรม ทำให้โจทก์ต้องขาดรายได้เพื่อหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวทั้ง ๆ ที่ การที่โจทก์เจ็บป่วยต้องทนทุกข์ทรมานด้วยอาการทุกขเวทนาเพราะการปวดศีรษะด้วยอาการรุนแรงจนเกือบคลั่งในบางเวลา อาจทำให้กลายเป็นคนทุพพลภาพและเสียชีวิตในเวลาอันไม่สมควร จึงเป็นความเสียหาย รวมทั้งต้องเสียค่ารักษาพยาบาล ค่าขาดรายได้มาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว

การกระทำของจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายคุ้มครองแรงงานและการกระทำของจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 เป็นการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัติส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และละเมิดต่อโจทก์ จำเลยต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทน ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ดังนี้

5.1 โจทก์ได้เสียค่ารักษาพยาบาลไปแล้ว 30,000 บาท (สามหมื่นบาทถ้วน) ก่อนการฟ้องคดีนี้ ซึ่งจำเลยที่ 1 ถึงที่ 4 มีหน้าที่ร่วมกันหรือแทนกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายโจทก์ด้วย

5.2 เนื่องจากอาการป่วยเจ็บของโจทก์จะต้องดำเนินการรักษาพยาบาลต่อไป อีกจนกว่าจะหาย โจทก์ยังจะต้องเสียเงินค่าใช้จ่ายต่อไปอีก รวมทั้งยาและค่ารักษาพยาบาลโจทก์ ขอดคิดเป็นเงินค่ารักษาพยาบาลเป็นเงินเดือนละ 30,000 บาท (สามหมื่นบาทถ้วน) รวม 3 ปี เป็นเงิน 1,080,000 บาท (หนึ่งล้านแปดหมื่นบาทถ้วน)

5.3 จากการที่โจทก์ต้องเสื่อมเสียสุขภาพอนามัยอันเนื่องมาจากการดำเนินการของบริษัทจำเลยทั้งสามร่วมกัน โจทก์ได้รับความเสียหายเพราะเป็นโรคร้ายแรงที่ทำให้โจทก์ต้องสูญเสียสมรรถภาพทางร่างกายและสมอง ไม่อาจรักษาให้หายได้ สุขภาพอนามัยของโจทก์ต้องเสื่อมเสีย และตกอยู่ในสภาพเป็นโรคเรื้อรัง ต้องทนทุกข์ทรมานจนกว่าจะตาย โจทก์ขอเรียกร้องค่าเสียหายและค่าทดแทนรวมเป็นเงิน 4,000,000 บาท (สี่ล้านบาทถ้วน)

5.4 จำเลยที่ 1 เลิกจ้างโจทก์ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายเสียโอกาสในการทำงานทำให้ขาดประโยชน์ กล่าวคือ ขณะที่จำเลยที่ 1 เลิกจ้างโจทก์โจทก์มีอายุ 30 ปี ซึ่งหากจำเลยไม่เลิกจ้างโจทก์ โจทก์สามารถทำงานรับจ้างได้จนถึงอายุ 60 ปี การเลิกจ้างโจทก์ของจำเลยที่ 1 ทำให้โจทก์ขาดรายได้เป็นเวลา 30 ปี คิดเป็นเงินปีละ 34,944 บาท (สามหมื่นสี่พันเก้าร้อยสี่สิบบาทถ้วน) รวมเป็นเงิน 1,048,320 บาท (หนึ่งล้านสี่หมื่นแปดพันสามร้อยสี่สิบบาทถ้วน)

จึงรวมเป็นเงินที่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 จะต้องร่วมกันหรือแทนกันชดเชยและทดแทน และจ่ายค่าเสียหายแก่โจทก์ทั้งสิ้น 6,128,320 บาท (หกล้านหนึ่งแสนสองหมื่นแปดพันสามร้อยสี่สิบบาทถ้วน) พร้อมทั้งค่าดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องคดีเป็นต้นไปจนกว่าจำเลยทั้งสามจะร่วมกันหรือแทนกันชำระแก่โจทก์แล้วเสร็จ

คำขอท้ายคำฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้น ขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษาและบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

1. ขอศาลได้โปรดพิจารณาพิพากษาเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการ กองทุนเงินทดแทนที่สั่งว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินจากกองทุนเงินทดแทนเนื่องจากการเจ็บป่วยไม่ได้เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยพิพากษาให้คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนและสำนักงานประกันสังคม จำเลยที่ 1 มีคำสั่งให้จ่ายเงินแก่โจทก์ตามกฎหมาย
2. ให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ร่วมกันหรือแทนกันจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน

3. แกะโจทก์เป็นเงินทั้งสิ้น 6,128,320 บาท (หกล้านหนึ่งแสนสองหมื่นแปดพันสามร้อยยี่สิบบาทถ้วน) พร้อมทั้งดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจำเลยทั้ง 3 จะชำระให้แก่โจทก์แล้วเสร็จ

คำพิพากษาศาลแรงงานกลาง

คดีหมายเลขดำที่ 6766/2537 คดีหมายเลขแดงที่ 8729/2539 ซึ่งพิพากษาเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2539 ระหว่าง นางมยุรี เทวियะ โจทก์ กับสำนักงานประกันสังคม ที่ 1, บริษัท อีเล็กโทรนิคส์ (ไทยแลนด์) จำกัด ที่ 2, นายคัตสุฮิโกะ มาเอเดะที่ 3, นายคัตสุฮิซาชิโรซากิ ที่ 4 จำเลย เรื่องขอเพิกถอน คำวินิจฉัยคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน

คำพิพากษามีว่า

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้อง จำเลยที่ 1 เป็นสำนักงานประกันสังคม จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 จำเลยที่ 2 เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า เครื่องมือสื่อสาร เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องมือวิทยาศาสตร์อื่นๆ มีจำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 4 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทน เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2532 โจทก์เข้าทำงานเป็นลูกจ้างจำเลยที่ 2 ตำแหน่ง พนักงานปิดฝุ่นแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ได้รับค่าจ้างวันละ 122 บาท ในระหว่างทำงานมีอาการปวดศีรษะบริเวณท้ายทอย แพทย์ทำการตรวจรักษาแล้วเห็นว่าโจทก์ป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมินาสะสมในร่างกาย โจทก์ยื่นคำร้องต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนเพื่อขอรับเงินทดแทน แต่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนเห็นว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทน เพราะโจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน โจทก์ยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนวินิจฉัยว่า โจทก์ไม่ได้รับอันตรายเนื่องจากการทำงาน จำเลยที่ 2 ในฐานะผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และสารเคมีจะต้องระมัดระวังป้องกันมิให้สารเคมีรั่วไหลหรือแพร่กระจาย แต่จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ไม่ได้ให้ความระมัดระวังให้เพียงพอ ทำให้โจทก์ป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมินา การกระทำของจำเลยที่ 2 ถึงจำเลยที่ 4 เป็นการกระทำละเมิดต่อโจทก์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โจทก์ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เนื่องจากมลพิษที่รั่วไหลหรือแพร่กระจายทำให้เป็นอันตรายแก่สุขภาพของโจทก์ ต่อมาวันที่ 18 เมษายน 2537 จำเลยที่ 2 เลิกจ้างโดยอ้างว่าหย่อนสมรรถภาพในการ

ทำงาน อันเป็นการเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรมทำให้โจทก์ได้รับความเสียหายโจทก์เสียค่ารักษาพยาบาลไปแล้วเป็นเงิน 30,000 บาท โจทก์จะต้องรักษาตัวต่อไปอีกจนกว่าจะหาย จึงขอคิดค่ารักษาพยาบาลเดือนละ 30,000 บาท รวม 3 ปี เป็นเงิน 1,080,000 บาท โจทก์ต้องสูญเสียสมรรถภาพทางร่างกายและสมอง จึงเรียกค่าเสียหายเป็นเงิน 4,000,000 บาท การที่จำเลยที่ 2 เลิกจ้างทำให้โจทก์ขาดรายได้และโอกาสในการทำงาน ขอคิดค่าเสียหายเป็นเงิน 1,408,320 บาท จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ต้องร่วมกันหรือแทนกันใช้ค่าเสียหายรวมกันทั้งสิ้น จำนวน 6,128,320 บาท ขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนและพิพากษาให้คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนและจำเลยที่ 1 มีคำสั่งจ่ายเงินให้โจทก์ตามกฎหมาย ให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ร่วมกันหรือแทนกันจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหาย และค่าสินไหมทดแทนจำนวน 6,128,320 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

จำเลยที่ 1 ให้การว่า สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน ปฏิเสธการจ่ายเงินทดแทนเนื่องจากนายแพทย์สมพูล กฤตลักษณ์ รองประธานกรรมการที่ปรึกษาเงินทดแทนได้ตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างเลือด ปัสสาวะและเส้นผมของโจทก์แล้ว ปรากฏว่ามีปริมาณสารอูมิเนียมอยู่ในเกณฑ์ปกติ แพทย์หญิงชนิดสุภางค์ ดัชนิกุล แพทย์ประจำโรงพยาบาลแม่คอกอร์มิคส ซึ่งออกไปรับรองแพทย์ว่าโจทก์ป่วยจากสารพิษอูมิเนียมนั้น ไม่ได้ตรวจเลือดหรือตัดชิ้นเนื้อเพื่อหาปริมาณสารอูมิเนียม แต่ให้ความเห็นตามคำบอกกล่าวของโจทก์ จากรายงานผลการสัมมนาเรื่อง "สาเหตุการเสียหาย การเจ็บป่วยของคนงานและแนวทางมาตรการป้องกันโรคร้ายจากการทำงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน" สรุปได้ว่าโจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเป็นโรคปอดจากอูมิเนียม สารอูมิเนียมจะเป็นพิษต่อสมองได้เฉพาะผู้ที่ป่วยเป็นไตวายเรื้อรังเท่านั้น แต่โจทก์ไม่เคยเป็นโรคไตวายเรื้อรัง สภาพการทำงานของโจทก์ไม่ได้สัมผัสกับผงอูมิเนียมโดยตรง แต่ได้แปรสภาพเป็นแผ่นยางแล้ว และไม่มีการใช้ความร้อนจึงไม่ก่อให้เกิดไอควันหรืออนุภาคขนาดเล็ก ประกอบกับนายแพทย์ สมพูล กฤตลักษณ์ ได้ตรวจโจทก์แล้วพบว่าปริมาณอูมิเนียมอยู่ในเกณฑ์ปกติ คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนจึงวินิจฉัยว่าโจทก์ไม่ได้รับอันตรายเนื่องจากการทำงาน ไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน อย่างไรก็ตาม โจทก์ไม่มีสิทธิได้ค่าทดแทนเกินกว่าเดือนละ 6,000 บาท เป็นเวลา 1 ปี ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องการกำหนดจ่ายทดแทน ลงวันที่ 16 เมษายน 2515 ข้อ 4 ขอให้ยกฟ้อง

จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ให้การและเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์เพราะโจทก์หย่อนสมรรถภาพในการทำงาน และหยุดงานโดยไม่มีเหตุผลอันควรเป็นการเลิกจ้างที่เป็นธรรม โจทก์ไม่ได้ป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมินาสะสมในร่างกาย จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ไม่ได้จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้สารเคมีรั่วไหลหรือแพร่กระจายจนเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับอันตราย จึงไม่ต้องรับผิดชอบค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนตามฟ้องโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ให้รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาลและค่าทดแทน เพราะจำเลยที่ 2 ได้ส่งเงินสมทบกองทุนเงินทดแทนตามกฎหมายแล้ว โจทก์มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลและค่าทดแทนจากสำนักงานกองทุนเงินทดแทนเท่านั้น โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ให้รับผิดชอบในมูลละเมิดตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 จำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 4 กระทำการแทนจำเลยที่ 2 จึงไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวขอให้ยกฟ้อง

คดีมีประเด็นข้อพิพาทว่า

- ข้อ 1. โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 หรือไม่
- ข้อ 2. มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนตามฟ้องหรือไม่
- ข้อ 3. จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 จะต้องรับผิดชอบใช้ค่ารักษาพยาบาลและค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์หรือไม่เพียงใด

พิเคราะห์คำฟ้อง คำร้องแก้ไขคำฟ้อง คำให้การ คำร้องเพิ่มเติม คำให้การและพยานหลักฐานทั้งสองฝ่ายโดยตลอดแล้ว ข้อเท็จจริงยุติได้ในเบื้องต้นว่า จำเลยที่ 2 ประกอบกิจการผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกใช้สำหรับอิเล็กทรอนิกส์ (Alumina Ceramic Substrate) ตามเอกสารหมายเลข ล. 58 โจทก์เข้าทำงานเป็นลูกจ้างจำเลยที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 19 ตุลาคม 2532 ทำงานในแผนกพันซิง (Punching) ทำหน้าที่บัดแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (กรีนซีท) ซึ่งมีลักษณะคล้ายแผ่นยางตามวัตถุพยาน วล. 1 มีเวลาทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน ระหว่างวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 8.00-17.00 นาฬิกา เมื่อประมาณเดือนมิถุนายน 2535 โจทก์ประสบอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์พลิกคว่ำ แพทย์ได้ให้การรักษาตามสำเนาใบรับรองแพทย์ เอกสารหมายเลข 1 และ ล. 27 ถึง 29 วันที่ 16 เมษายน 2536 โจทก์เริ่มมีอาการปวดศีรษะ ชาตามมือเท้าเข้ารับการรักษาที่คลินิก

หมอวันชัย อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แต่ไม่หายแพทย์แนะนำให้โจทก์เอ็กซเรย์สมองด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โจทก์จึงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลแม่คคอรมีคส์ จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2536 จนถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2537 แพทย์ผู้ตรวจโจทก์ได้ออกใบรับรองแพทย์ไว้ตามเอกสารหมายเลข 1 (แฟ้มสีเขียว) แผ่นที่ 1 ถึง 5 ล. 18 ถึง 22 โจทก์ได้ยื่นคำขอรับเงินทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคม จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2536 ตามเอกสารหมายเลข 49 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2536 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูนได้นำโจทก์ไปพบนายแพทย์สมพูล กฤษดลักษ์ณ์ มีการเก็บตัวอย่างเลือด ปัสสาวะและเส้นผมของโจทก์ไปตรวจ ผลการตรวจปรากฏตามเอกสารหมายเลข 34 ต่อมาวันที่ 17 มกราคม 2537 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน ปฏิเสธการจ่ายเงินทดแทน โดยให้เหตุผลว่าโจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานตามเอกสารหมายเลข 50 โจทก์อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนตามเอกสารหมายเลข 41 คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนมีคำสั่งยกอุทธรณ์ของโจทก์ตามเอกสารหมายเลข 45 แพทย์หญิงอรพรรณ เมธาติลกุล ทำการตรวจรักษาโจทก์และออกใบรับรองแพทย์ เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2537 ระบุว่าโจทก์เป็นโรคพิษโลหะหนัก พิษสารอลูมิน่าเนื่องจากการทำงานและพิษสารทำลายจากการทำงานเสริมฤทธิ์กัน รวมทั้งเป็นโรคปอดอักเสบนิวโมโตนิโคซิส จากการทำงาน และมีคลื่นหัวใจผิดปกติตามเอกสารหมายเลข 2

คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในประเด็นข้อแรกว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 หรือไม่ โจทก์ฟ้องว่าโจทก์ทำงานเป็นลูกจ้างจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 3 และที่ 4 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทน จำเลยที่ 2 ประกอบอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเครื่องอิเล็กทรอนิกส์และสารเคมี ทราบดีว่าสารเคมีจากการประกอบเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยแก่ผู้ทำงานที่เกี่ยวข้อง จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอทำให้สารเคมีรั่วไหลและแพร่กระจายเป็นเหตุให้โจทก์ซึ่งทำหน้าที่ปิดฝุ่นแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ได้รับอันตรายแก่สุขภาพและป่วยเป็นโรคพิษสารอลูมิน่าสะสมในร่างกาย ฟ้องโจทก์จึงเป็นการกล่าวอ้างว่าจำเลยซึ่งเป็นนายจ้างทำละเมิดต่อโจทก์ซึ่งเป็นลูกจ้างเกี่ยวเนื่องกับการทำงานตามสัญญาจ้าง อันเป็นการโต้แย้งสิทธิโจทก์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 เป็นคดีนี้ได้

คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในประเด็นข้อ 2 ว่า มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนตามฟ้องหรือไม่ ในข้อนี้โจทก์มีตัวโจทก์ แพทย์หญิงชิตสุภาวงศ์

ดัชนีกุล แพทย์หญิงอรพรรณ เมธาติลกกุล ซึ่งเป็นแพทย์ผู้ตรวจรักษาโรค นายเกียรติศักดิ์ อนุชัย และนางเมตตรา ตะนาถา เพื่อนร่วมงานกับนายประพันธ์ เดวียะ สามีโรคมา เบิกความเป็นพยาน มีใจความโดยสรุปว่า ในระหว่างทำงานกับจำเลยที่ 2 โรคมีอาการปวดศีรษะ ปวดข้อกระดูกและชาตามแขนขา จึงไปพบแพทย์ แพทย์ได้ทำการรักษาเรื่อยมาโดยแพทย์หญิงชนิดสุภาวงศ์ และแพทย์หญิงอรพรรณ เห็นว่าโรคป่วยเนื่องจากสารอลูมิเนียมจากการทำงาน ซึ่งนายเกียรติศักดิ์ และนางเมตตรา เพื่อนร่วมงานของโรคก็มมีอาการทำนองเดียวกันกับโรค ส่วนจำเลยมีนายแพทย์สมพูล กฤษณลักษณ์ อดีตรองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาเคมีและผู้อำนวยการศูนย์พิษวิทยา โรงพยาบาลศิริราช นายแพทย์สนธยา พริงลำภู แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ของแพทย์สภา รองศาสตราจารย์ดอกเตอร์กาญจนะ แก้วกำเนิด อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนายโสภณ พงษ์โสภณ นักวิชาการแรงงาน 7 ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานลาดกระบังมาเบิกความเป็นพยาน โดยนายแพทย์สมพูล เบิกความยืนยันว่าได้เก็บตัวอย่างเลือด บัสสาวะและเส้นผมของโรคไปตรวจทางห้องปฏิบัติการผลปรากฏว่าโรคมีสารอลูมิเนียมในเลือด บัสสาวะ ผลอยู่ในเกณฑ์ปกติ นายแพทย์สนธยา เบิกความประกอบเอกสารทางวิชาการของต่างประเทศว่าโรคไม่ได้เจ็บป่วยเนื่องจากสารอลูมิเนียมจากการทำงาน ส่วนนายโสภณ เบิกความว่าได้เข้าไปเก็บตัวอย่างฝุ่นในสถานที่ทำงานของโรคและนำมาตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลปรากฏว่ามีปริมาณฝุ่นต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานดังนี้ เห็นว่าจำเลยที่ 2 ใช้สารอลูมิเนียมเป็นส่วนประกอบในการทำแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสารอลูมิเนียมนี้ได้รับความจากรองศาสตราจารย์ดอกเตอร์กาญจนะ และนายโสภณว่า สกัดมาจากแร่บ็อกไซต์ มีชื่อทางเคมีว่า Al_2O_3 มีลักษณะเป็นผงคล้ายดินมีสภาพเป็นกลาง ไม่ทำปฏิกิริยากับสารอื่น ไม่ละลายในน้ำหรือในสารละลายเจือจาง หากอยู่ในร่างกายจะไม่มีผลต่อร่างกายของรองศาสตราจารย์ดอกเตอร์กาญจนะ นายแพทย์สนธยา และแพทย์หญิงอรพรรณ เบิกความตรงกันว่าสารอลูมิเนียมจะไม่ดูดซึมเข้าสู่ร่างกายด้วยการสัมผัส ดังนั้น สารอลูมิเนียมจึงอาจเข้าสู่ร่างกายด้วยการหายใจและการกิน สำหรับการหายใจในนั้นสภาพการทำงานของโรคไม่ได้สัมผัสผงอลูมิเนียมโดยตรง ชิ้นงานที่โรคทำหน้าที่ปิดฝุ่นเป็นอลูมิเนียมที่ได้แปรสภาพเป็นแผ่นคล้ายยางเรียกว่าแผ่นกรีทซีทแล้ว หลังจากขึ้นรูปด้วยการตัดเจาะด้วยเครื่อง จะมีเศษผงติดอยู่ ซึ่งฝุ่นผงดังกล่าวจะมีสภาพเป็นฝุ่นผงขนาดใหญ่ ได้รับความจากนายโสภณ อีกว่าฝุ่นผงที่จะเข้าสู่จมูกได้ต้องมีขนาดเล็กกว่า 20 ไมครอน และจะเข้าสู่ส่วนลึกของร่างกายได้ต้องมีขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน จะเข้าสู่ปอดได้จะต้องมีขนาดเล็กกว่า 5 ไมครอน และจะดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดได้จะต้องมีขนาดเล็กกว่า 1 ไมครอน ในขั้นตอนการทำงานของโรคที่ในแผนกพื้นที่ไม่มีมีการใช้ความร้อนจนถึงขนาดที่จะทำให้เกิดไอโลหะที่มีอนุภาคขนาดเล็กและเข้าสู่ร่างกายได้ แม้

โจทก์จะทำหน้าที่ปิดฝุ่นแผ่นวงจรีเลคทรอนิกส์ มีโอกาสสัมผัสกับฝุ่นก็ตามแต่ฝุ่นผงดังกล่าวมีขนาดใหญ่จึงมีโอกาเข้าสู่ปอดและซึมเข้าสู่กระแสเลือดได้น้อยมาก ประกอบกับผลการจัดเก็บตัวอย่างอากาศในสถานที่ทำงานของโจทก์ ซึ่งนายโสมณและเจ้าหน้าที่ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานได้เข้าไปจัดเก็บตัวอย่างมาเมื่อปลายปี 2536 และปี 2537 ตามเอกสารหมายเลข ล. 55, ล. 56 ปรากฏว่าไม่มีปริมาณฝุ่นรวม (Total Dust) และปริมาณฝุ่นที่มีขนาดเล็กกว่า 5 ไมคอน (Respirable Dust) ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานอีกทั้งจากรายงานการตรวจร่างกายของโจทก์ตามเอกสารหมายเลข ล. 15 ปรากฏว่าแพทย์ได้ตรวจร่างกายโจทก์เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2532 วันที่ 21 ธันวาคม 2533 วันที่ 16 ธันวาคม 2534 และวันที่ 21 พฤศจิกายน 2535 โจทก์มีปอดปกติ ดังนั้นโจทก์จึงไม่น่าจะได้รับการสูดดมเข้าสู่ร่างกายทางการหายใจจนเป็นเหตุให้เจ็บป่วย ส่วนการที่สารอลูมินาเข้าสู่ร่างกายด้วยการปนเปื้อนไปกับอาหารที่กินเข้าไปนั้น ได้รับความจากรองศาสตราจารย์ดอกเตอร์กาญจนา นายแพทย์สนธยา และเอกสารทางวิชาการชื่อ Aluminum and Health a Critical Review โดยศาสตราจารย์ Hillel I. Gitelman เอกสารหมายเลข ล. 35 และ Neurotoxicity of Aluminum โดยนาย Henry M. Winiewski กับคณะ ตามเอกสารหมายเลข ล. 36 ว่า สารอลูมินาเมื่อเข้าสู่ร่างกายด้วยการกิน ร่างกายจะสามารถขับสารดังกล่าวออกไปได้ โดยสารอลูมินาสามารถดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดได้ในปริมาณที่น้อยมาก ยกเว้นแต่ในรายผู้ป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรังเท่านั้น ที่สารอลูมินาอาจสะสมและมีผลต่อสมองของผู้ป่วยได้ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ไม่ปรากฏว่าโจทก์ป่วยเป็นโรคไตวายเรื้อรังแต่อย่างใด แม้โจทก์จะได้รับสารอลูมินาเข้าสู่ร่างกายปนเปื้อนไปกับอาหารก็ไม่น่าจะเข้าไปสะสมในร่างกายและมีผลต่อสมองได้ อีกทั้งผลการตรวจตัวอย่างเลือดปัสสาวะและเส้นผมของโจทก์ โดยนายแพทย์สมพุก ก็ระบุยืนยันว่าโจทก์มีสารอลูมินาอยู่ในเลือดปัสสาวะเส้นผมอยู่ในเกณฑ์ปกติ ดังนั้น การที่โจทก์เจ็บป่วยโดยมีอาการเวียนศีรษะ อ่อนเพลีย ปวดข้อกระดูกและชาตามแขนขานั้นไม่น่าจะเกิดจากสารอลูมินาจากการทำงาน ส่วนที่แพทย์หญิงชิตสุภาวงศ์แพทย์ผู้ทำการตรวจรักษาโจทก์ เห็นว่าโจทก์น่าจะเจ็บป่วยเนื่องจากสารอลูมินาจากการทำงานนั้นแพทย์หญิงชิตสุภาวงศ์ เบิกความว่าได้ให้ความเห็นโดยใช้วิธีการตรวจรักษา ชักประวัติการทำงานของโจทก์และศึกษาเปรียบเทียบจากเอกสารทางวิชาการของต่างประเทศเท่านั้น ไม่ได้ตรวจทางห้องปฏิบัติการแต่อย่างใด อีกทั้งตามใบรับรองแพทย์เอกสารหมายเลข ล. 21 และ ล. 23 แพทย์หญิงชิตสุภาวงศ์ ระบุโรคว่าสงสัยพิษสะสมของสารอลูมินารวมทั้งอาจจะเป็นโรคจากสารโลหะหนักสะสมในร่างกาย อันเป็นความเห็นในทางสงสัยว่าอาจจะเป็นเท่านั้น หาได้ยืนยันแน่ชัดว่าโจทก์เจ็บป่วยเนื่องจากสารอลูมินาจากการทำงานแต่อย่างใดไม่ ส่วนที่แพทย์หญิงอรพรรณ ทำการตรวจโจทก์แล้วเห็นว่าโจทก์มีคลื่นหัวใจและปอดผิดปกติ ตามเอกสารหมายเลข จ. 8 แผ่นที่ 14,

15 และ จ. 9 นั้น เมื่อนายแพทย์สนธยา พยานจำเลยซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ได้ดู เอกสารดังกล่าวแล้ว เบิกความว่าคลื่นหัวใจที่ผิดปกติอาจยืนยันได้ว่าผู้ป่วยได้รับสารอนุมูลเข้าไป ในร่างกายหรือไม่ และผลการตรวจปอดของโจทก์ดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ปกติ นอกจากคำเบิกความ ของแพทย์หญิงอรพรรณแล้ว โจทก์ไม่ได้นำพยานอื่นมาสืบให้เห็นว่าปอดของโจทก์มีอาการผิดปกติดังที่แพทย์หญิงอรพรรณได้อ้างแต่อย่างใด ในขณะที่ผลการตรวจร่างกายของโจทก์ตาม เอกสารหมายเลข 15 ตั้งแต่ปี 2532 ถึง 2535 โจทก์มีปอดที่ปกติมาโดยตลอด และที่แพทย์หญิงอร พรรณเบิกความว่าได้เก็บตัวอย่างเลือดและปัสสาวะของโจทก์ไปตรวจที่ห้องปฏิบัติ แล้วพบว่า โจทก์มีสารอนุมูลอยู่ในร่างกายเป็นปริมาณสูงนั้นได้ความจากโจทก์ว่าโจทก์เข้าไปยังสถานที่ ทำงานครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนตุลาคม 2536 ต่อมาวันที่ 23 พฤศจิกายน 2536 นายแพทย์สมพูล เก็บ ตัวอย่างเลือดปัสสาวะและเส้นผมของโจทก์ไปตรวจ ปรากฏว่าว่ามีปริมาณสารอนุมูลอยู่ในเลือด 15.9 ไมโครกรัมเปอร์เซ็นต์ ปัสสาวะ 24.6 ไมโครกรัมเปอร์เซ็นต์ แพทย์หญิงอรพรรณ เก็บตัวอย่าง เลือดและปัสสาวะของโจทก์ไปตรวจทางห้องปฏิบัติการเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2537 กลับปรากฏว่ามี ปริมาณสารอนุมูลในเลือดสูงถึง 560 ไมโครกรัมเปอร์เซ็นต์ ปัสสาวะสูงถึง 113 ไมโครกรัม เปอร์เซ็นต์ ทั้งที่หลังจากนายแพทย์สมพูล เก็บตัวอย่างจากร่างกายโจทก์ไปแล้ว โจทก์ไม่ได้สัมผัส สารอนุมูลจากการทำงานแต่อย่างใด การที่โจทก์มีปริมาณสารอนุมูลเพิ่มขึ้นเป็นปริมาณสูงหลัง จากที่ไม่ได้สัมผัสกับสารเช่นนี้ จึงไม่สอดคล้องด้วยเหตุผลอีกทั้งได้ความจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ดี ออกเตอร์ยวดี เชี่ยววัฒนา พยานศาลและนายแพทย์สนธยา ว่าสารอนุมูลนี้มีอยู่ทั่วไปในภาวะ แวดล้อม หากเก็บตัวอย่างไม่ดีอาจมีการปนเปื้อนสารอนุมูลอยู่ในร่างกายสูงจนผิดปกติไปจาก ปกติมากเช่นนี้ จึงอาจเกิดการปนเปื้อนของสารอนุมูลที่มีอยู่ในภาวะแวดล้อมในขณะที่จัดเก็บก็ได้ ถ้าพิจารณาผลการตรวจหาสารอนุมูลในร่างกายของโจทก์ที่มีปริมาณสูงจนผิดปกติเพียงอย่างเดียวไม่ อาจยืนยันเด็ดขาดได้ว่าอาการป่วยของโจทก์เกิดจากสารอนุมูลจากการทำงาน พยานบุคคลที่ จำเลยนำสืบ อันได้แก่ นายแพทย์สนธยา นายแพทย์สมพูล รองศาสตราจารย์ดอกเตอร์กาญจนะ และนายโสภณ ล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญ เมื่อรับฟังประกอบกับเอกสารทางวิชาการ ของต่างประเทศเกี่ยวกับสารอนุมูล ตามเอกสารหมายเลข 35, 36 แล้วเห็นว่ามีน้ำหนักดีกว่า พยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์เจ็บป่วยโดยมีการปวดศีรษะ อ่อนเพลีย ปวด ตามข้อ ขาตามแขนและมือจริง แต่การเจ็บป่วยดังกล่าวไม่ได้เกิดจากสารอนุมูลจากการทำงาน ดังนั้นการที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน และคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนวินิจฉัยว่า โจทก์ไม่ได้เจ็บป่วยเนื่องจากสารอนุมูลจากการทำงานจึงชอบแล้ว ไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่ง ดังกล่าว

คดีมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยในประเทศข้อ 3 เป็นข้อสุดท้ายว่า โจทก์มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนตามฟ้องหรือไม่ เพียงใด โจทก์ฟ้องอ้างว่า จำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้สารพิษรั่วไหลหรือแพร่กระจายจนเป็นเหตุให้โจทก์ซึ่งทำงานกับจำเลยที่ 2 ได้รับอันตรายจากสารพิษดังกล่าว เมื่อข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าการเจ็บป่วยของโจทก์เกิดจากสารอนุมูลีนาจากการทำงาน จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยที่ 2 ถึงที่ 4 ทำละเมิดต่อโจทก์ตามฟ้อง โจทก์ไม่มีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาล ค่าเสียหาย หรือค่าสินไหมทดแทนจากเหตุละเมิดดังกล่าว ส่วนที่โจทก์อ้างว่าจำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์โดยไม่เป็นธรรมและเรียกค่าเสียหายจากการที่โจทก์ขาดรายได้และเสียโอกาสในการทำงานเป็นค่าเสียหายจากการเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรมนั้น เห็นว่า ตามหนังสือเลิกจ้างเอกสารหมายเลข ล. 13 จำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์เนื่องจากหย่อนสมรรถภาพในการทำงานและไม่เข้าทำงานตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2536 โดยไม่มีเหตุผลอันควร ข้อเท็จจริงได้รับความจากโจทก์และสำเนาบันทึกการลงเวลาเข้าทำงานของโจทก์ เอกสารหมายเลข ล. 14 ว่าโจทก์ป่วยและหยุดงานตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2536 เป็นต้นมา โดยโจทก์เข้าทำงานครั้งสุดท้ายในเดือนตุลาคม 2536 หลังจากนั้นไม่ได้กลับเข้าไปทำงานอีกเลย จำเลยที่ 2 เลิกจ้างโจทก์เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2537 จึงเป็นการเลิกจ้างหลังจากที่โจทก์ไม่ได้เข้าไปทำงานให้แก่จำเลยเป็นเวลาเกินกว่า 6 เดือน แม้การหยุดงานจะเกิดจากการเจ็บป่วยอันมิใช่ความผิดของโจทก์ก็ตาม แต่การที่จะพิจารณาว่าจำเลยเลิกจ้างโจทก์โดยไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 มาตรา 49 หรือไม่นั้น จำต้องพิจารณาจากสาเหตุของการเลิกจ้างเป็นสำคัญ หากนายจ้างมีสาเหตุที่สมควรและเพียงพอที่จะเลิกจ้าง แม้สาเหตุของการเลิกจ้างนั้นจะมิใช่ความผิดของลูกจ้าง ก็ถือว่าการเลิกจ้างนั้นเป็นการเลิกจ้างที่เป็นธรรม ดังนั้น การที่จำเลยที่ 2 เลิกจ้างเนื่องจากโจทก์ป่วยและหยุดงานเป็นเวลาเกินกว่า 6 เดือน เช่นนี้ย่อมถือได้ว่าเหตุที่สมควรและเพียงพอที่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นนายจ้างจะเลิกจ้างโจทก์ ถือไม่ได้ว่าเป็นการเลิกจ้างโจทก์เป็นการเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม โจทก์จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าเสียหายจากการเลิกจ้างโดยไม่เป็นธรรมตามฟ้อง

พิพากษายกฟ้อง

คดีปค. 87/2538¹

คำฟ้อง

ข้อ 1. โจทก์เป็นผู้ที่มีบ้านเรือน สถานที่ทำงาน โรงเรียน ภูมิลำเนา ที่อยู่อาศัย ประกอบอาชีพการงานหรือสัญจรมาในบริเวณที่มีการก่อสร้างโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (ธนายง) ซึ่งจำเลยที่ 1 ได้ให้สัมปทานแก่บริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด คือ บริเวณถนน สุขุมวิท ถนนพลิตจิต ถนนราชดำริ ถนนสีลม ถนนพระราม 1 ถนนพญาไท ถนนพหลโยธิน และบริเวณใกล้เคียง ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร การก่อสร้างโครงการดังกล่าวมีผล กระทบต่อการดำรงชีวิตอันเป็นปกติสุขของโจทก์ และมีผลกระทบต่อคุณสิ่งแวดล้อมในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวที่โจทก์ทุกคนอยู่อาศัย ทำงาน หรือสัญจรไปมาในชีวิตประจำวัน โจทก์จึงเป็นผู้มีสิทธิที่จะรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (ธนายง) การก่อสร้างและมาตรการต่างๆ ในการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและอื่นๆ ที่เกิดจากหรือที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าวจากจำเลยทั้งสอง

จำเลยที่ 1 มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย และตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 เป็นผู้ให้สัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (ธนายง) แก่บริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด มีหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบโครงการดังกล่าว และเป็นผู้ที่มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการก่อสร้าง และมาตรการต่างๆ ในการป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและอื่นๆ ที่เกิดจากหรือที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าว

จำเลยที่ 2 ในฐานะผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจำเลยที่ 1 มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารราชการจำเลยที่ 1 ให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมทั้งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของจำเลยที่ 1 ตามกฎหมายและตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528

¹สุเนียร์ มัลลิกะมาลย์, "การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม", ศูนย์กฎหมายและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 24-31,

จำเลยทั้งสองมีหน้าที่หรือจะต้องดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 1 ให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของทางราชการดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (ธนายง) แก่โจทก์ เมื่อโจทก์ร้องขอตามที่กฎหมายกำหนดไว้

เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2535 จำเลยที่ 1 ได้ทำสัญญาให้สัมปทานระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (ธนายง) กับบริษัทระบบขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร จำกัด ซึ่งบริษัทดังกล่าวจะทำการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนเป็นรถไฟฟ้ายกระดับตามเส้นทางต่อไปนี้คือ

สายที่ 1 จากถนนสีลม ถึงสนามกีฬาแห่งชาติ

สายที่ 2 จากซอยอ่อนนุช มาตามถนนสุขุมวิท ผ่านถนนเพลินจิต ถนนพระรามที่ 1 ถนนพญาไท ถึงอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และขยายเส้นทางไปตามถนนพหลโยธิน จนถึงสถานีขนส่งสายเหนือ (ตลาดหมอชิต)

เนื่องจากการดำเนินการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร (ธนายง) บริษัทผู้รับสัมปทานจะก่อสร้างเป็นรถไฟฟ้ายกระดับสูงจากพื้นดินโดยก่อสร้างตรงกลางถนนสายต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ระหว่างการก่อสร้างซึ่งต้องใช้เวลาประมาณ 3 ปีนั้น จะต้องสูญเสียผิวจราจรให้แก่การก่อสร้าง มีการปิดกั้น เปลี่ยนแปลงเส้นทางการจราจร เกิดเสียงดัง และฝุ่น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อจราจร คุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ เกิดมลภาวะต่างๆ อาทิเช่น เสียงที่เกิดจากการก่อสร้าง ฝุ่นซึ่งเกิดจากการขุดดิน และควันพิษที่เกิดจากรถติดและเครื่องจักรที่ทำงาน เป็นการเพิ่มปัญหาดังกล่าวในบริเวณก่อสร้างและพื้นที่ใกล้เคียงให้ตกอยู่ภาวะวิกฤติยิ่งขึ้น รวมทั้งวัตถุที่จะตกลงลงมาจากสถานที่ก่อสร้างจนอาจเป็นอันตรายต่อโจทก์และผู้สัญจรไปมา จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพการงาน การเดินทาง และคุณภาพชีวิตต่างๆ ตามปกติสุข และเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของโจทก์แน่นอน ดังนั้น โจทก์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับโครงการ และแผนการก่อสร้างดังกล่าว เช่น แผนการก่อสร้าง แผนการจราจรที่จัดทำขึ้นเพื่อรองรับการก่อสร้าง แผนการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม แผนการป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายที่จะเกิดจากการก่อสร้างและการปฏิบัติต่างๆ ของเจ้าหน้าที่เพื่อโจทก์จะได้ นำข้อมูลข่าวสารต่างๆ มาใช้เป็นประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ และประการการพิจารณาวางแผนการดำเนินชีวิตประจำวันของโจทก์ เพื่อบรรเทาผลเสียหายร้ายแรงที่จะเกิดขึ้นแก่โจทก์ ครอบครัว และสาธารณชน เช่น การเปลี่ยน

เส้นทางการเดินทาง ย้ายหรือเปลี่ยนโรงเรียนของบุตร ย้ายหรือเปลี่ยนสถานที่ทำงาน กระทั่งที่อยู่อาศัยของโจทก์ เป็นต้น

จำเลยที่ 1 ในฐานะราชการสวนทองถิ่นและเจ้าของผู้ให้สัมปทานโครงการระบบขนส่งมวลชน กทม.(ธนายง) และจำเลยที่ 2 ในฐานะผู้รับผิดชอบบริหารราชการจำเลยที่ 1 มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มาตรา 89 (4) รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (5) การวิศวกรรมจราจร (10) การดูแลรักษาที่สาธารณะ (4) การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและอื่นๆ เกี่ยวกับโครงการและการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร (ธนายง) ดังนั้น จำเลยทั้งสองจะต้องมีหน้าที่ในการดำเนินการเพื่อลดผลกระทบด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการก่อสร้าง จำเลยทั้งสองและหน่วยราชการของจำเลยที่ 1 จึงมีข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ เกี่ยวกับโครงการและการก่อสร้างโครงการระบบขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร (ธนายง) อย่างแน่นอน ด้วยเหตุผลดังกล่าวเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2538 โจทก์จึงได้เรียกร้องให้จำเลยทั้งสองเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการก่อสร้างระบบขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยทั้งสอง และพนักงานเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันเป็นการใช้สิทธิตามที่โจทก์มีในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 48 ทวิ ที่บัญญัติไว้ว่า "มาตรา 48 ทวิ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารจากหน่วยราชการหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐ ในเมื่อการนั้นมีหรืออาจมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของตน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ" เกี่ยวกับเรื่องนี้ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 6(1) ก็ได้กำหนดไว้อย่างสอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่า "มาตรา 6 เพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ บุคคลอาจมีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

(1) การได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม... ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวก็มีได้ระบุว่าจะต้องมีการออกกฎกระทรวงหรือประกาศหรือระเบียบเพื่อให้มีการปฏิบัติให้เป็ไปตามบทบัญญัติดังกล่าวเสียก่อน ประชาชนจึงจะใช้สิทธิได้แต่อย่างใด แต่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้ประชาชนมีสิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางราชการเช่นเดียวกับที่กำหนดให้มีสิทธิในการรับชดใช้ค่าเสียหายดังที่ระบุไว้ใน (2) และการร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อเจ้าพนักงาน ดังที่ระบุ (3) ของมาตราดังกล่าวในหนังสือ

ที่ใจทักมีไปถึงจำเลยทั้งสอง ใจทักจึงใช้สิทธิขอให้จำเลยทั้งสองเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังต่อไปนี้ แก่ใจทักคือ

3.1 แผนการจราจร

- ก. ถนนพหลโยธิน ช่วงตลาดหมอชิต ถึงอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ
 - ข. ถนนพญาไท ช่วงอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ถึงสี่แยกปทุมวัน
 - ค. ถนนพระราม 1 ช่วงหน้าสนามกีฬาแห่งชาติถึงสี่แยกราชดำริ
 - ง. ถนนสีลม
 - จ. ถนนสุขุมวิท ตั้งแต่คลองตันมาถึงหน้าสถานเอกอัครราชทูตอังกฤษ แผนการรื้อสะพานพระโขนง และแผนการก่อสร้างบริเวณจุดตัดโครงการทางรถไฟยกระดับและทางด่วน
- ชั้นที่ 1

ฉ. แผนการจราจรในบริเวณถนนใกล้เคียง บริเวณถนนพระรามที่ 9 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ถนนอโศก ถนนเพลินจิต ถนนวิฑู ถนนชิดลม ถนนนานา ฯลฯ

ช. การเข้าออกตามตรอก ซอย ของประชาชน

ซ. ผลกระทบต่อระบบการจราจรโดยรวมของกรุงเทพมหานครและแผนการลดปัญหานี้

3.2 แผนการก่อสร้าง

ก. พื้นที่ก่อสร้างตลอดเส้นทาง วันและระยะเวลาที่ใช้ในการก่อสร้างในพื้นที่นั้นๆ

ข. โครงสร้างที่จะเกิดขึ้น

ค. ผลกระทบด้านการจราจรของชุมชนในพื้นที่ก่อสร้าง

ง. การใช้ทางเท้าในพื้นที่ที่มีผู้คนสัญจรไปมาหนาแน่น

จ. การเข้าออกอาคาร หน้าร้านค้า บริษัท เช่น การก่อสร้างสถานีรถไฟฟ้า

ฉ. การก่อสร้างในพื้นที่ทางเท้า เช่น บริเวณถนนพระรามที่ 1

3.3 โครงสร้างของโครงการ

ก. พื้นที่ก่อสร้างว่าจะก่อสร้างบริเวณใดบ้าง เช่น เกาะกลางถนน ทางเท้า

ข. สถานี ความสูง และจุดที่จะก่อสร้างสถานี

ค. พื้นที่และสถานที่ก่อสร้างบันไดทางขึ้นลงสถานีที่กำหนดไว้ทุกๆ 800 เมตร ตลอดเส้นทางสัมปทาน

3.4 การเตรียมการรองรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษอากาศ โดยเฉพาะฝุ่นละอองและเสียง ซึ่งเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2538 ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมได้เปิดเผยดังนี้ จากการสำรวจคุณภาพอากาศขององค์การอนามัยโลก ปี 2537 ได้ประกาศว่า กรุงเทพมหานครมีคุณภาพอากาศที่มีพิษมากที่สุดในโลก และกรมควบคุมมลพิษสำรวจพบว่า ในกรุงเทพมหานครมีย่านที่พักอาศัยและธุรกิจการค้าที่มีความเข้มข้นของฝุ่นละอองอยู่ในระดับเกินมาตรฐาน กรุงเทพมหานครและผู้ก่อสร้างจะจัดการกับปัญหาฝุ่นละอองที่จะเกิดเพิ่มขึ้นระหว่างการก่อสร้างตลอดระยะเวลาเกิน 3 ปี อย่างไร และเมื่อก่อสร้างเสร็จแล้วโครงสร้างของระบบไฟฟ้าซึ่งปิดกั้นการถ่ายเทอากาศ อันจะทำให้ปัญหามลพิษทางอากาศวิกฤตยิ่งขึ้นนั้น กรุงเทพมหานครและบริษัทผู้รับสัมปทานจะแก้ปัญหอย่างไร

3.5 ความปลอดภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความปลอดภัยในระหว่างการก่อสร้างและมาตรฐานด้านความปลอดภัยต่างๆ ของระบบรถไฟฟ้า นั้น ขอให้กรุงเทพมหานคร เจ้าของโครงการและคณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบมาตรฐานต่างๆ ด้านความปลอดภัยแถลงรายละเอียดต่อประชาชนคือ

ก. ระหว่างการก่อสร้าง ปัญหาอุบัติเหตุดังเช่นที่เกิดขึ้นในกรณีก่อสร้างทางยกระดับดอนเมืองโทลเวย์ที่ประชาชนประสบกับอันตรายจนถึงแก่ชีวิตนั้นจะเตรียมการป้องกันอย่างไร จึงจะไม่ให้อุบัติเหตุเช่นนั้นเกิดขึ้นอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ก่อสร้างเป็นพื้นที่ที่มีการจราจรและผู้คนหนาแน่น

ข. เมื่อเปิดใช้งานแล้ว แบบของทางลงจากสถานีซึ่งได้รับการอนุมัติจากกรุงเทพมหานคร ให้ผู้รับสัมปทานในสัญญา หน้า 12 ข้อ 6.1 ระบุว่า "ในกรณีที่ที่ดิน กทม. มีขนาดไม่เพียงพอที่จะทำทางลงสู่ทางสาธารณะได้ตามมาตรฐาน ให้ลดมาตรฐานลง จนสามารถทำทางเข้าออกลงบนทางสาธารณะได้ โดยเทียบเคียงจากมาตรฐานของทางขึ้นลงสะพานลอยทางเท้าในบริเวณนั้น" ขนาดและความลาดชันของบันไดขึ้นลงได้มาตรฐานสากลหรือไม่ เนื่องจากมีบางสถานีทางขึ้นลงมีขนาดเพียงเท่ากับบันไดสะพานลอยคนข้ามเท่านั้น อาจจะไม่เพียงพอต่อการถ่ายเทผู้โดยสารของขบวนรถไฟฟ้า ซึ่งบรรทุกผู้โดยสาร 2,000 คนต่อขบวน และจอดรับส่งผู้โดยสารที่สถานีในช่วงโมงเร่งด่วนทุกๆ 2 นาที โดยเฉพาะในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ เช่น ไฟไหม้หรือมีเหตุฉุกเฉินอื่นๆ แล้ว แบบและมาตรฐานของบันไดขึ้นลงรวมทั้งแผนการในการเคลื่อนย้ายผู้โดยสารในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งจะต้องให้คณะกรรมการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติตรวจสอบและรับรองข้อมูลข่าวสารดังกล่าวแล้ว โจทก์ได้ร้องขอจากจำเลยทั้งสอง โดยทำเป็นหนังสือ ปรากฏตามสำเนาหนังสือลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2538 ได้ส่งให้แก่จำเลยทั้งสองแล้ว ปรากฏตามสำเนา

เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 4 ปรากฏว่า เมื่อจำเลยทั้งสองได้รับหนังสือเรียกร้องของโจทก์แล้ว จำเลยกลับปกปิดเพิกเฉย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเลยที่ 2 ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ในฐานะผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ 1 ดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 1 เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวแก่โจทก์ ยิ่งไปกว่านั้น จำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ยังอนุญาตให้บริษัทระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด ผู้รับสัมปทานลงมือก่อสร้างระบบขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานคร (ธนายง) ในหลายพื้นที่ เช่น บนถนนราชดำริ ถนนพญาไท และถนนเพลินจิต ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ วันที่ 4 และ 18 มีนาคม 2538 ตามลำดับ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยต่อการดำรงชีวิต และคุณภาพชีวิตของโจทก์ โดยโจทก์และประชาชนไม่มีโอกาสได้รับทราบข้อมูลข่าวสารดังกล่าวข้างต้นเสียก่อน เพื่อหาทางป้องกันหรือบรรเทาผลเสียหายดังกล่าวเสียก่อน และเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติได้ ทั้งๆ ที่โจทก์จะเป็นผู้ได้รับผลกระทบมากมาย จึงถือได้ว่าจำเลยทั้งสองได้โต้แย้งสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของโจทก์ในการที่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากจำเลยและหน่วยงานของจำเลยที่ 1

ข้อ 4. คดีนี้เป็นคดีที่เกี่ยวกับข้อพิพาทในทางปกครอง โจทก์มีสิทธิที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีจำเลยทั้งสองดังที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 48 ตรี ดังนี้ "สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการซึ่งเป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำของเจ้าพนักงานยอมได้รับความคุ้มครอง" ถึงแม้ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยยังไม่มีศาลปกครอง แต่โดยกฎหมายและประเพณีปฏิบัติที่ผ่านมา ศาลยุติธรรมก็มีอำนาจที่จะพิจารณาคดีปกครองได้ ดังนั้นเมื่อโจทก์ไม่มีทางใดที่จะบังคับจำเลยทั้งสองให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวในข้อ 3 แก่โจทก์ได้ โจทก์จึงต้องฟ้องศาลเป็นคดีนี้ เพื่อขอให้มีศาลเป็นที่พึ่ง โดยขอศาลได้โปรดมีคำสั่งหรือคำพิพากษาตามคำขอท้ายด้วย

คำขอท้ายฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้น ขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณา พิพากษา และบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

1. ให้จำเลยทั้งสองเปิดเผยหรือดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของจำเลยที่ 1 เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ระบุไว้ในฟ้องข้อ 3.1-3.5 แก่โจทก์โดยไม่ชักช้า

2. ในการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวในข้อ 1. ให้จำเลยทั้งสองนำมาเปิดเผยในศาลโดยให้โจทก์ได้มีโอกาสตรวจและซักถามจำเลยได้เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อโจทก์และประชาชนในอันที่จะบรรเทาหรือหลีกเลี่ยงผลเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่โจทก์และประชาชนต่อไป รวมทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติอีกด้วย"

ภาคผนวก ข.

ตาราง 1

ค่าขึ้นศาล (เสียในเวลายื่นคำฟ้อง)

(1) คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ ให้คิดค่าขึ้นศาลตามทฤษฎีดังต่อไปนี้

(ก) คำฟ้องนอกจากที่ระบุไว้ใน (ข) และ (ค) ต่อไปนี้ ให้เรียกโดยอัตราสองบาทห้าสิบสตางค์ต่อทุกหนึ่งร้อยบาทแต่ไม่เกินสองแสนบาท

(ข) คำฟ้องขอให้ศาลบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 221 ให้เรียกโดยอัตราหนึ่งบาทต่อทุกหนึ่งร้อยบาท ตามจำนวนที่อนุญาโตตุลาการกำหนดไว้ในคำชี้ขาดแต่ไม่เกินแปดหมื่นบาท

(ค) คำฟ้องขอให้บังคับจำนอง หรือบังคับเอาทรัพย์สินจำนองหลุดให้เรียกโดยอัตราหนึ่งบาทต่อทุกหนึ่งร้อยบาท ตามจำนวนหนี้ที่เรียกร้อง แต่ไม่เกินหนึ่งแสนบาท ต่อเมื่อจำเลยให้การต่อสู้คดี จึงให้เรียกตามอัตราตาม (ก)

ในการคำนวณ ถ้าทฤษฎีไม่ถึงหนึ่งร้อยบาท ให้นับเป็นหนึ่งร้อยบาท เศษของหนึ่งร้อยบาทถ้าถึงห้าสิบบาทให้นับเป็นหนึ่งร้อยบาท ถ้าต่ำกว่าห้าสิบบาทให้ปัดทิ้ง

(2) คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้

(ก) คดีทั่วไปรวมทั้งคดีไม่มีข้อพิพาท ให้เรียกเรื่องละสองร้อยบาท

(ข) อุทธรณ์หรือฎีกาคำสั่งตามมาตรา 227 หรือ มาตรา 228 ให้เรียกเรื่องละสองร้อยบาท

(3) คดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้และไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้รวมอยู่ด้วย ให้คิดค่าขึ้นศาลตามอัตราใน (1) แต่ไม่ให้น้อยกว่าอัตราใน (2) (ก) หรือ 2(ข) แล้วแต่กรณี

(4) คดีที่ขอให้ชำระค่าเสียหาย ค่าอุปการะเลี้ยงดู หรือค่าเลี้ยงชีพที่ดี เงินปี เงินเดือน เงินเบี้ยบำนาญ ค่าบำรุงรักษา หรือเงินอื่นๆ ก็ดี บรรดาที่จ่ายให้มีกำหนดเป็นระยะเวลาในอนาคต นอกจากดอกเบี้ย ค่าเช่า หรือค่าเสียหายที่ศาลมีอำนาจพิพากษาหรือสั่งตามมาตรา 142 อยู่แล้ว ให้คิดค่าขึ้นศาลหนึ่งร้อยบาท ถ้าคดีนี้มีคำขอให้ชำระหนี้ในเวลาปัจจุบันหรือมีคำขอในข้อก่อนๆ รวมอยู่ด้วย ให้คิดค่าขึ้นศาลสำหรับคำขอในข้อนี้เป็นอีกส่วนหนึ่ง

ประวัติผู้เขียน

นางสาวปัญจพร โทศลกิตวิวงศ์ สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2526 สำเร็จเนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ปี 2531 ปัจจุบันทำงานอยู่ที่ บริษัท เดชอุดม แอนด์แอสโซซิเอทส์ จำกัด ในตำแหน่งกรรมการและหัวหน้าฝ่ายคดี และได้รับแต่งตั้งจากสภาทนายความให้เป็นกรรมการอำนวยการสำนักฝึกอบรมวิชาว่าความ และเป็นอนุกรรมการได้สวณผ่านผู้ฝึกตั้งแต่วันที่ 1 ปีในสำนักงานทนายความ

